

עין משפט‏‏^{**ג**}‏‏
נר מצוה

יב א מיי פֿ'ד מהל'‏‏^{**ג**}‏‏
שנעות הלכה כ:

יג ב מיי פֿיי מהל' קרבן‏‏^{**ג**}‏‏
פסח הלכה יא:

יד ג מיי שס הלכה א:‏‏^{**ג**}‏‏
בז ד מיי שס הלכה יא‏‏^{**ג**}‏‏
ופי"ח מהל' פסול:‏‏^{**ג**}‏‏
מוקדשין הלכה ט:

רבינו חננאל

רדחנין דומיא דמראות נגעים מה התם שאת ותולדתה בחרת ותולדתה כולוה לחיובא. ושני מתני' לפולם ר' ישמעאל היא וכי לא מחייב ר' ישמעאל לשעבר כגון אכלתי ולא אכלתי קרבן אבל מלקות מחייב ומתני' דהכא דמחייב בארבינא' מלקות הוא דמחייב וכדרכא דאמר שוא ושקר אחד הוא. הלא תראה (א) ודבולחות הראשונים כתיב לא תענה ברעך עד שקר. וכלולות האחרונים כתיב לא תענה ברעך עד שוא. ומיכן אמר רבה במסכת תמורה בתחלתה בפירוש רבתא תורה שבעת שקר דומיא דשבעות שוא. מה שבעות שוא שהוא לשעבר ולוקין עליה. דא"ר יוחנן משום ר' מאיר כי לא ינקא ה' ביד של מעלה הוא דאין מנקין אותו אבל ביד של מטה מליקין אותו ומנקין אותו. מיכן לשבעות שוא שלוקה. אף שבעות שקר לשעבר וכתוב ו תשבעו בשמי לשקר. פי' כשם שלוקה על שבעות שוא כך לוקין על שבעות שקר. וזכין דאוקימ' בשמים שהן ד' כולוה לחיובא למלקות אקשינן עליה הוא שבעות שאוכל ולא אכל (שבעות) [לאן] שאין (כח) [בז] מעשה (היא) [הוא] אמאי חיוב. ופרקינן ר' ישמעאל סבר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. והני מילי בנשבע מחייב ר' ישמעאל בלאו שאין בו מעשה מלקות. דגוסינן בתחלת תמורה אמר ר' יוחנן ר' יהודה אומר משום ר' יוסי הגלילי כל לאו שיש בו מעשה לוקין עליו ושאיין בו מעשה אין לוקין עליו. חזון מן הנשבע והומימר והמקלל את חבריו בשם.

^(א) דאי לא תימא הכי קשיא דר' ישמעאל אדר' ישמעאל הכא אמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ובתחלת מכות (ג) קתני בהדיא ר' ישמעאל אומר לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו מאי טעמא לעשות את כל דברי התורה הזאת כתיב. ואקשינן כיון דאוקימנא מתני' דהכא לר' ישמעאל והוא סתמא דמתני' לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ואמר ר' יוחנן כל סתם משנה הלכתא כוותיה הויא אמר ר' יוחנן בנשבע שיאכל ככר זה היום ועבר היום ולא אכלה אינו לוקה משום שהיה ליה לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח. דתנן בפרק כיצד צולין את הפסח אבל המותר בפסח הטהור אינו לוקה מ'. ואמרין וממאי דהאי מתני' דר' יעקב היא משום דהוה ליה לאו הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה הוא שאין לוקין עליו. אלא האי סתמא אשכח. דתנן שבעה

(א) עיי' בתוס' כחן דיי' בפירוט שהביאו לגברי רבינו. (ב) עיי' בתוס' מד"ה וכדרכא ומד"ה בפירוש דפירוש ג"כ מדברי רבינו. (ג) (דף י"ג:)

ג:

הא דומיא דמראות נגעים קתני. הא דלא פריך מיניאות השבת משום דליאות גופייהו לא ידיעין דהוו ככולהו לחיובא אלא מדומיא דמראות נגעים לקמן בפירקין (דף ה.): **לַעוֹלָם בַּר' יִשְׁמַעְאֵל**. לקמן (דף ד.) מפרש אמאי לא מוקמינן לה נמי כר' עקיבא: **אבל לענין מַלְקוֹת חיובי מִיחייב** **וכדרכא**. סוגיא דהכא כרצין

דלמך התם (דף כה.) אכלתי ולא אכלתי שקר ואזהרתיה מלא תשבעו צמי לשקר אוכל ולא אוכל עובר בלא יתל ואזהר שוא נשבע לשנות את הידוע ואלגייה מסקינן בפירוש ריבתה תורה אכל רב דימי אמר התם אכלתי ולא אכלתי שוא ולא זריכנא להאי ריבתה תורה ולדידיה לא מיתוקמא ז' שהן ד' דלא מפרשי טפי הני מהני למלקות ולפי זה למאי דמסיק קסבר לאו שאין צו מעשה לוקין עליו מיתמה לר"י דמאי מיפרשי הני טפי מהני ונראה דאף על גב דלענין מלקות כולחו שוין מ"מ שיך שפיר למיתני זהו ז' שהן ד' משום דבשמים קרבן נמי אית זהו אע"ג דמתניתין לא איירי אלא במלקות וריצנ"א פי' דסוגיא זו כרצין כדפי' ולדידיה מיפרשי טפי אוכל ולא אוכל מאכלתי ולא אכלתי דפשטי' דלא תשבעו משמע להבא כדפירש בקונט' גבי רב דימי דהכי קאמר רחמנא לא תשבעו צמי כדי לשקר צשבעה לאכור זמן ופאפי' רצין מודה והא דמפיק ליה מפשטיה ומוקי לה בצלכלתי ולא אכלתי היינו משום דלהבא נפקא מלא יתל ולהכי חשיב הכא אכלתי ולא אכלתי שהן ד' דלא מיפרשי משום דקרא לא משמע אלא להבא ולא מוקי ליה בצלכלתי ולא אכלתי אלא משום דלא ניחא ליה לאוקומי בלאו ימירא:

וכדרכא. תימה דלמאי מיימי מילתיה דרבא אדרבה ה"ל לאמריי מילתיה דר' יוחנן דלמרי' לשוא לשוא שמי פעמים אס אינו ענין לשבעות שוא תנהו ענין לשבעות שקר דממילתיה דר' יוחנן הוה לקי אפילו בצאכל ולא אכל אי לאו מילתיה דרבא וי"ל דהיינו דפריך בשלמא אכלתי ולא אכלתי כדרכא אלא אוכל ולא אכל לאו שאין צו מעשה הוא ומשני דקסבר ר' פירוש ולית ליה דרבא ^א אלא דריש לשוא לשוא אס אינו ענין לשבעות שוא תנהו ענין לשבעות שקר בין אוכל ולא אכל בין אכלתי ולא אכלתי:

בפירוש ריבתה תורה. פירש בקונט' מלשוא לשוא צ' פעמים ואין נראה דאין זה בפירוש דלההיא דרשא גופה

פריך לקמן (דף כה.) ומאי שנא פירוש דלפי' אוכל ולא אכל נמי אלא נראה כפירוש ר"ס דפירש צפירוש ריבתה תורה דצדכרות הראשונות כתיב (שמות כ) לא תענה ברעך עד שקר וצדכרות אחרונות כתיב (דברים ה) עד שוא לומר דשוא ושקר אחד הן: **א' הבי קשיא** **הך דאמ' הן ה'רוקין.** פירש בקונטרס דל"ג ליה משום דלמסקנא דהכא מיי סבר דאין לוקין עליו ופריך התם אי הכי לאו שאין צו מעשה נמי לפי המסקנא דהכא ועי"ל ^א דהתם רוצה ליישב דרבי ישמעאל דקאמר התם חייבי מיתות צ"ד ישנן בכלל מלקות אפי' למ"ד אין לוקין עליו ולמאי דפרישי' דדוקא הכא סבר רבי ישמעאל דלוקין עליו מלשוא שוא אחי שפיר: **התראת** **ספק** **היא.** אכל משום דהוי לאו שאין צו מעשה לא מיפטר דקסבר ריש לקיש דלוקין עליו ומימה דבפ' ד' מיתות (פסחדרין דף סה: ושם) פטר ר"ל חסמה והנהיגה בקול דעקימת שפתי לא הוי מעשה וי"ל דהתם אליבא דרבנן קאמר דזהשוכר את הפועלים (צ"מ דף ט: ושם) פריך ליה רבי יוחנן ממתני' דאס המיר מומר וסופג את הארבעים ומשני

שארין בו מעשה דקא פטר ליה למותר דלמא ר' יהודה היא ומשום דבא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה הוא שאין לוקין עליו. אלא האי סתמא אשכח. דתנן שבעה

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

מה הסס כולהו לחיובא. שאף התולדות נגעים הן וכשטיהר מציב עליהן קרבן טהרה: **וכי לא מחייב ר' ישמעאל לשעבר קרבן.** קאמר ובשוגג אכל מלקות אס הויד והתרו צו חיובי מייחייב ומתניתין צמוד קמיירי ומלקות: **וכדרכא.** כלומר וא"ת לאו שאין צו מעשה

הוא ואין לוקין עליו על זה לוקין כדרכא דבפ"ג (כה.) אמרינן שלוקין על שבעת שוא וילפינן מכי לא ינקא ה' ^א ה' הוא דלא ינקא אכל צ"ד מלקין אותו ומנקין אותו ופרכין עלה אשכחן שבעת שוא והוא נשבע לשנות את הידוע כגון על האיש שהוא אשה ועל האנן שהוא זה (לקמן טז.) דשוא משמע דבר שאינו של כלום כמו (ישעיה ה) מושבי העון צחצחי השוא שבעת שקר מנא לן שבעה שאינו ייכר אס אמת אס לאו ואמרי' לשוא לשוא צ' פעמים אס אינו ענין לשבעות שוא תנהו ענין לשבעות שקר ואמר רבא התם (כז.) הך שבעת שקר דקא מרצינן מרצויא דלשוא לשוא לא רבתה מורה אלא לשקר דלשעבר כגון אכלתי או לא אכלתי שמשעה שנשבע יתמה שבעה מפיו לשקר דומיא לשבעות שוא דלהכי אפקה בלשון שוא למימרא דבלשעבר קמיימי מה שוא לשעבר נשבע לשנות את הידוע עבר את השבעה משיאתה מפיו: **בשלמא אכלתי ולא אכלתי.** כלומר שהן ארבע לא משכחת לה בשלמא על שמים דלשעבר לקי כדרכא ועל לא אוכל ואכל נמי לקי דלאו שיש צו מעשה הוא דבשעה שאל עבר על לא תשבעו ^א ואכלתי מעשה הוא: **אוכל ולא אכל לאו שאין צו מעשה הוא.** שמאליו ביושב ואינו אוכל עובר על השבעה ושבעה שאינה לשעבר לא איתרבי מלשוא לשוא צ' פעמים דהא אמרינן דומיא לשבעות שוא ריבתה: **קסבר רבי ישמעאל.** צכל התורה כולה לאו שאין צו מעשה לוקין עליו ואין קריך לרבות: **קשיא הך דאלו הן הלוקין כו'** לא גרסינן ותלמיד טועה שהוקשה לו כתבה בגליון ספרו קשיא לי הך דאלו הן הלוקין וכתבהו סופרים בגמרא והתלמיד טעה שאינה קושיא דההיא לאו רבי ישמעאל גופיה אמרה אלא סוגיא דגמרא פרכה התם ^א דליף לר' ישמעאל מלקות מנא לא תשמוד לעשות את כל דברי וגו' ^א ודריש כל ופרכין אי הכי לאו שאין

צו מעשה נמי ומשנינן לעשות כתיב וקשיא ליה לאותו תלמיד דהוה ליה לטויי התם אין הכי נמי לר' ישמעאל לוקין אלאו שאין צו מעשה ולאו קושיא היא דהא דלמרינן הכא לר' ישמעאל לוקין לא מיתוקמא דעל כרחך צנקינן להא אורחא צסוף שמעתין [לקמן ד.] ומוקמינן מתני' רבי היא ולקרבן: **אי הכי.** דמתני' במלקות וסתם לן לאו שאין צו מעשה לוקין עליו קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן: **דאמרי פרוייהו אין לוקה.** ומ"מ מולקין צטעמו של דבר טעמא דהייז מר לא יייזב מר ומר לית ליה טעמא דמר ולקמן מפרש פלוגמיייהו: **סתמא אחרינא אשכח.** דאין לוקין על לאו שאין צו מעשה: **המוסרי צטטור.** צפסח טהור וכשר: **השוצר.** את העצם צטומא אינו סופג את הארבעים. המותר צטטור אפילו צטטור וכ"ש צטומא: **וממאי.** דהאי סתמא רבי יעקב היא דלמר טעמא דהמותיר אינו לוקה משום לאו דאין צו מעשה הוא: **אחר לא פעשה.** אס תותיר ועצרת על לאו צאכ שטרפנו נתקו הכתוב צעשה זה מעושן של שאר לאוין לומר זה ענשו ותקנת עצירתו שטרפנו: **לא מן השם הוא זה.** לא מטעם זה המלקות צטל צו אכל כל עצמו אין צו מלקות לפי שאין צו מעשה:

ר"ל הא מני ר' יהודה היא כלומר ואנא אמרי אליבא דרבנן: **אכל** המותר משום לא תותירו ולא שוצר צטמא משום לא תשכרו (שם טז.). ליתן עשה אחר לא תעשה. כל לאו שמתק לעשה אין לוקין עליו, דמשמע זו היא תקנתו, אס תשכור על הלאו עשה זאת ומיכל', ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נתקן לו (שם). לומר שאין לוקין עליו. שמשמע שזה ענישו של לאו, שאס תותירו שטרפנו ויפטר (פסחדרין טז.) שהעשה האמור אמריו תקנתו ופטרנו על עצירת הלאו (מכות ד:).

מסורת הש"ם

(א) לקמן כה., (ב) שבת מו. וש"נ. (ג) מכות טו: תמורה ג: פסחים כג: [לקמן כה. כח:]. (ד) פסחים פג. פד. מכות יז. (ה) פסחים פד. פסחדרין כג. מולין פג: תמורה ד: מכות ד: טז., (ו) לקמן כה. כז: [תמורה ג:]. (ז) [שמות כ,]. (ח) ויקרא יט., (ט) [מכות יג:]. (י) [דברים כח,] (יז) [לקמן כה.].

תורה אור השלם

1. בבית אהרן יאכל לא תרצא מן הבית מן הקשר חוצה וְעָצַם לא תשבורו בו: שמות יב
מו 2. וְלֹא תוֹתִירוּ מִפְּנֵי עַד בִּקֵּר וְהִתְהַר מִפְּנֵי עַד בִּקֵּר בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶה: שמות יב י

גליון הש"ם

תוס' ד"ה וכדרכא ובר' אלא אלא לשוא לשוא (פסחים כ"י) פסחים כ"י משניות דברי ריבוב כ"י רנה: ד"ה אי ובר' דהתיר רצא ליישב. ענין זה בתוס' מולין דף ע: ד"ה קטלו:

מוסף רש"י

דומיא דשבעות שוא. מלאפיקה בלשון שוא (קטן כ:). מה שוא לשעבר. נשבע לשנות את הידוע אלסם. אף שקר נמי לשעבר. איתרביא למלקות ולא לשקר דלהבא (קטן כא.). הלכה כסתם משנה. רבי הוא סויד המטעה וכשהלך דברי חסס וישרו צעיוו שגלן סתם ולא הוכיר שס אומרו עליהם. כדי שלא יהו שגויה מפי ימיר וגליון כאילו נשט מפי המדוברים ועשו כמותן (ביצה ב.). דאמרי תרוייהו אינו לוקה. פטור ממלקות דלא תשא (פסחים גז.) ומיור עעמיה דמר לאו כי עעמיה דמר נשכר ולא אכל, עבר כן שבעתו כשהוה יושב ונעל ואין כאן מעשה, והתמלת ספק נמי הויה שהיה מלה זמן לשבעות לא (שם). משום דהוה היא שאין בו מעשה. אכל משום התמלת ספק לא הוה מפטר, דתמלתא ספק שמה התמלת (שם טז.). התראת ספק היא. וסי תמריה ביה אכלהו היום מן מעובר על השבעות, שמה יעבור שמה לא יעבור על התמלת, שיהי יס שהות צווס (פסחים גז.) ואין התמרה יכול לכיון שיעבור היום תחון כדי דבור של התמרה (קטן כה.) דאף אמרו ביה הויה כן שחבל הככר ששבעת עליו, יכול לומר אין לי בית מיוסם בהתמרה זו, דלכמי יס לי שהות, וכן כל היום כולו, ואפילו כי עבר היום יכול לומר שסות הייתי ולא מוכריה לא בשבעה ולא בהתמרה ואינו לוקה (תמורה ג:). אכל משום לאו שאין צו מעשה לא הוה מפטר, דקסבר לאו שאין צו מעשה לוקין עליו (מכות טז.). אפילו צטטור בטהור. אפילו צטמא (פסחים טז.) וכ"ש טעמא (שם גז.) שהעשה האמור בטמא אינו לוקה. לא

מסורת הש"ס

(א) ויבמות ל' (ש"נ, צ) (ב) לקמן לו. מכות י': כוטה ה'. זכחיס קו. מנחות (ו' ז'): גט: עירובין יז. ע"ז חא: א. (ג) שבת קמג. עירובין יז: ב"ק עד: סנהדרין פו: מכות יג: א. (ד) מכות יג: (ה) נ"ריה ז': (ו) ש"נ, ו' רש"י להשמיח דלית ליה טעמא דנפשיה דתנא, ו' (ז) [מכות יג: א. (ח) והכי. רש"ל, ט] ו]נע' תוספות חולין מג. ד"ה והא, ו' (י) ויזקן. ע"כ, *

תורה אור השלם

1. או נפש אָשר תגע בקבל דָּבָר קטאַ או בנבֿלת דָּהָה טמאָה או בנבֿלת בְּהֵמָה טמאָה או בנבֿלת שְׂרָץ טמא וְנֶעְלַם מִפְּנֵי הוּא טמא וְהָא טמא וְאָשִׁם: או כי יגע בטמאת אֲדָם לכל טמאות אֲשֶׁר טמאָה בָּהּ וְנֶעְלַם מִפְּנֵי הוּא דָּע אָשִׁם:

ירקרא ה, ב, ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לאו הכי וכו' דלר"ע (אטו חייב כנסלס קדש ומקדש) תא"מ ויז"כ ס"א אינו חייב אלא בהעלם טומאות קדש ומקדש: (ב) תוס' ד"ה חלל וכו' דהוי התמלא ודלוי ומתנאי' דפי"ג איירי בהתראת ספק ולטולס מתיוביס סבירא לכו וכו' שאין צו מעשה וי"ל שפ"ל:

מוסף רש"י

אינו חייב אלא אחת. דאין שבעה חלה על שבעה (לקמן כא. כז) דכיון דנשבע שבעה ראשונה, הוה לה שבעה שניה לקיים את המזוה, ומתן במתמינות לפטור (לקמן כא.). זו היא שבעות ביטוי. דקאמר קולא לגמט בשפתיס לרע או להטיב וגו' וזו היא שבעת ביטוי ממוציא בשפתיס שלא יחלל אותו ככה, חלל לא גזיל מידו לחכריה, חלל שבעת העדות ושבעות הפקדון מינה על הדיוק כשנשא אשם (מורה ג.). לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. לאזהרת דבר שחייבין עליו מיתת ב"ד (מכות ג.) שלא יעשה קן שמתחייב עליו מיתת ב"ד (שורבין יז: ב"ק עד.). אין לזקין עליו. כשהתרו בו מלקות בלא מיתה, לפי שלא ניתן לאו לאזהרת עונש מלקות כפאר לאוין, שהיי הוצרך להזהירו שאם לא קן לא היה יכול לחייבו מיתה (מכות יג.). דמיתת ב"ד הוא עונש של לאו (ב"מ עד.) אפילו לא התרו בו למיתה והתרו בו למלקות, דהשתא לא מיקטיל, אפילו הכי לא לקי, דלאזהרת מיתה ניתן ולא למלקות (שורבין שם ובש"י סנהדרין יז). רבי היא וגסיב לה אליבא דתנאי. הוא אמתי למתני ונטיב מילתיה חדא כחד תנא וחדא כחד תנא (רי"ה ו') מתני רבי סתמה לפי דעמו ונטיב מילתיה כי הוי מרי תנאי, כחדא כחד סתמא דכריו שזי עזיב וכו' (חולין טד.).

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

אינו חייב חלל אחס. דמאחר שנשבע עליו שבעה ראשונה נאסרת עליו וכי הדר אישתבע ה"ל נשבע לקיים את המזוה ותנן לקמן (דף סו.) נשבע לקיים את המזוה ולא קיים פטור משבעות קריבן: זו היא. להבא דלקי עלה דהויא לה לאו שיש צו מעשה חלל אוכל ולא חלל לא לקי: **אלא מעיקרא סבר לה כו'.**

הלכך רבי יוחנן ס"ל כסתמא בתרא דהדר ביה רבי מקמייתא: **ומשנה לא זוה ממקומה.** ומשנה ראשונה אע"פ שחזר צו מסמיממה מאחר שפשטה צרוב ההלמידים לא היה יכולת צדורות שאחר רבי לשכחה מפיסה ולבטלה מצית המדרש והניחו את שתימן והמשכיל יציץ שאחרונה עיקר שחזר צו מן הראשונה: **לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד.** לאו האמור בשבת לא ניתן לעונש מלקות אלא שאם יעבור עליו יתרה צו הממרה שהוא נסקילה ויסקל ואם לא התרה צו סקילה והמרה צו מלקות אין דינו ללקות שלא לעונש מלקות כתצו מתחלה. ומשנינן להכי אוקימנא כרבי ישמעאל דאמר במסכת מכות לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אם התרו צו מלקות ולא מיתה מלקין אותו דתנאי א' אחת חייבי כריתות ואחת חייבי מיתות ב"ד ישנן בכלל מלקות מ' דברי רבי ישמעאל: **הא לאו הכי מסוקמא כר"ע.** בתמיה. והא קשיא ידיעות הטומאה כדאמר לעיל (דף ג.) דלר"ע (ה) אינו חייב על העלם קדש ומקדש: ומשני **לאו אמרם ר' ישמעאל היא.** דהוי קשיא לן שבעות גבי קרבן ואוקימנא למלקות ולא קשיא לן לר"ע נמי אי לאו משום קושיא דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד דשמעינן ליה לר"ע במס' מכות נ]ג:] דאין לוקין עליו אי הוה קשיא לן ידיעות לקרבן הוה מוקמינן לה למלקות כולה מתמינות ור"ע והוה ניחא לן לאוקמא חליבא דר"ע משום דכולהו סמימתאי חליבי' דלממרי' (סנהדרין דף פו.) סתם מתני' ר"מ סתם ספרא ר' יהודה סתם תוספתא ר' נתנמיה וכולהו חליבא דר"ע ממנו קבלו: **אי הכי.** דמתני' למלקות: **ידיעות.** דמשמע ועלמנו הכי (ט) תנן הא התראות ניניה ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.** כלומר אם אין לך קושיא אחרת זו יש לתרץ כך: **סתמי הוא דהויין.**

דאין מלקות חלל א"כ הזכירו את הטומאה והקודש או את הטומאה והמקדש ותרתיו הוא דאיכא מלקות לקודש ומלקות למקדש דבשלמא לקרבן איכא ארבע העלם טומאה ואכל קודש וחזר הוא לו העלם טומאה ובא למקדש וחזר הוא לו העלם קודש ואכלו העלם מקדש ונכנס לו וחזר הוא את הטומאה: **ושו פ"ז בעוולה ויורד.** והא כמזיד אוקימתה: **אלא אמר רב יוסף.** לעולם לקרבן ודקשיא לך לא רבי ישמעאל ולא ר"ע היא ר' סתמה וחליבא דתנאי. וה"ג בשבעות נסיב לה כר"ע כדיעות נסיב לה כר' ישמעאל. ולא מסתם סתמיניהו חלל ה"ק שבעות לר"ע שטים שכן ד' ידיעות לר' ישמעאל שטים שכן ד': **אמרישא לשמעאל כו'.** אני פירשתי שמועה זו של רב יוסף לפני רב כהנא ואמר דהאי נסיב לה חליבא דתנאי דקאמר רב יוסף לא תימא נסיב ולא ס"ל ולא סתמיניהו חלל ודאי מסתם סתמיניהו רבי והכי קסבר לה בשבעות כר"ע ובידיעות כר' ישמעאל וטעמא דנפשיה קאמר: **וועלם וועלם שני פעמים.** מרי וועלם כתביב גבי טומאת קרבן עולה

ידיעות כי מוקמינן מתני' כר"ע אע"ג דמתניתין איירי למלקות כדמסיק בטר הכי אי הכי ידיעות התראות מיצעי ליה חלל כרבי ישמעאל ולמלקות אחי שפיר הא דקמתי ידיעות דמתני' איירי צין לקרבן צין למלקות והשתא אחי שפיר דיש ליישב אי הכי דפריך אמאי מוקי כרבי עקיבא ולמלקות דכרבי ישמעאל ולמלקות א"ש כדפירשית: **ר"ב עקיבא נמי וימלִקוּת.** וא"ת א"כ סבר ר"ע לאו שאין צו מעשה לוקין עליו כדאמר הגמ' לעיל חליבא דר' ישמעאל והכי מצי סבר דלוקין עליו והא למ"ד לוקין עליו משום דגמר ממוציא ש"ר ועדים וזממין כדאמר בפ"ק דמכות (דף ב:) ור"ע דאומר עדים וזממין קנסא הוא לא מצי גמר דאיכא למימר שכן קנס וי"ל דדלמא סבר כרז דימי דלמר בפ"ג (לקמן דף כ:) אכלתי ולא אכלתי שבעת שוא היא ולקי עליו מלא ינקא ולמאי דפירשית לעיל דדוקא גבי שבעה קאמר לעיל דלקי עליו אחי שפיר:

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ד.

אב"ל אוכל ואא אב"ל א"ל. דלמעט אכלתי ולא אכלתי לא אחי כדאמר בפ"ג (לקמן דף כא: ושם) דקאי בלהבא וממעט להבא ולא אזרקו חזק חייב לכ"ע וליכא למימר נמי דאחי למעוטי נשבע לבטל המזוה דהא קמני לה התם (דף סו.) כרישא דהך מתני' וא"ת היכי דייק מהכא דלאו שאין צו מעשה אין לוקין עליו דלמא טעמא משום דהוי התראת ספק וי"ל דמשמע ליה דפטור אפילו נשבע על הככר וזרקו לים והתרו צו נשעת זריקה ומיהו הא נמי חשיב התראת ספק למ"ד ציטלו ולא בטלו א'דחשיב התראת ספק אפילו שיצר כנפיה צפ' בתרא דמכות (דף טו: ושם) א"י אינו חושש רק למזוה תנא דפליג אמתני' וא"ת ומונן דפליג דלמא מתני' דהכא איירי צורק ככר לים דהוי התראת ודאי (ט) ולטולס מתיוביס סבירא לכו דלוקין על לאו שאין צו מעשה ומתני' דפ"ג (לקמן דף סו:) איירי בהתראת ספק וי"ל דמתני' משמע ליה דאיירי כמתני' דלקמן (שם) וכן מייתי לעיל שפיר ממתני' דמוותיר בטבור אע"ג דאיכא למימר דפטור משום דיש בזה התראת ספק דמ"מ אייתי ראייה דפליג תנא אמתני' דבהאי שטמא דפטור מותיר בטבור יש לפטור הך דמתניתין: **והד"ך סבר לאו שאין בו מעשה אין לזקין ע"י.** (מג. דברים אלו טריפות (חולין דף מג.) פריך לר' יוחנן דאמר הלכה כדברי האומר בזכית והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן ניטלה הכזד ולא נשתייר ממנה כלום ומאי פריך ואי סתמא בתרא עדיף וי"ל דלאו טריפות ואלו כשירות חדא מילתא היא ולא שייך למימר בכו קמיייתא וצתרייתא והכ"ר יעקב דאורליני"ש מתיך דה"פ והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ע"כ סתמא דאלו כשירות לאו סתמא מעלייתא היא דאי סתם גמור הוא אמאי הוצרך לפסוק כוותיה והא"ר יוחנן חדא זימנא דהלכה כסתם משנה (ט): **במראות נגעים מאי מלִקוּת איכא.** ואין לומר כגון אם התרו צו שלא ליכנס למקדש ונכנס או שלא לחכול בצר קודש ואכל דא"כ היינו ידיעות הטומאה ואם התרו צו שלא ליכנס במחנה ואם התרו בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טבילה שכבר טבל: **הא לאו הכי מתוקמא בר"ע קשה ידיעות.** תימא דהא ודאי אי הוה סבר ר"ע לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו הוה אחיא מתני' שפיר כר"ע ולא הוה קשיא ליה ידיעות כיון דלמלקות איירי מתני' דאיטיריך למימר דסבר תנא דמתניתין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו וי"ל דקשיא ליה

לזוה ונכנס לפנים ממחיצתו הא אמר בפרק חלל דברים (פסחים דף סו. וע"ש בחד"ה הכתוב) דלא לקי שהכתוב נתקן לעשה דכתיב **דד ישב חלל אי איירי** לענין קרבן ניחא דיש קרבן לאחר שנטהר מנגעו: **בקיוצין** בהרתו. משמע הכא דאין לוקין חלל על קציאת ד' מראות נגעים וקשה דכפ' ר"ח דמילה (שבת דף קנב: ושם) משמע דלקי אף על קציאת נגעים טהורים דאין צרעת דוחה את העבודה ופריך ו'נקאץ בהרתו דאחי עשה דעבודה ודחי לאו דקוץץ בהרתו ומשני מחוסר טבילה התנית נגעים טמאים נגעים טהורין מאי איכא למימר משמע דלקי אקציאת נגעים טהורים ואומר רי"ב"א דהתם נמי לא איירי חלל בדר' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד צעיניו בזה וצוה או כהה וקרי ליה טהורה לפי שאין מוחלט ואין מחוסר טב

עין משפט
נר מצוה

יח א מיי פֿירא מהל'
צבורים הלכה ו סמג
עשין קמד מוש"ע י"ד סי'
שה סעיף ג:
יב ב מיי פֿירא מהל'
עבדים הלכה ט סמג
עשין פג:

תורה אור השלם
1. או נפש אִשֶּׁר תגע
בכל דָּבָר טֹמֵא או
בגבולת דְּחֵק טֹמֵאָה או
בגבולת בהמה טֹמֵאָה או
בגבולת שָׂרָץ טֹמֵא וְנִעְלָם
מִמֶּנּוּ וְהָיו טֹמֵא וְאֵשָׁם:
או כי יַעַם טֹמֵאֹת אָדָם
לכל טֹמֵאֹתוֹ אִשֶּׁר יִטְמָא
בָּהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהָיו
יָדַע וְאֵשָׁם:

ויקרא ה, ב, ג
2. וּפְדוּיוֹ מִבֶּן חֹדֶשׁ
תַּפְדָּה בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף
חֲמִשֶּׁת שְׁקָלִים בַּשֶּׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֶּרָה
הָיו:
במדבר יח טז
3. וְלִקְחָתָּ אֶת הַמִּרְצַע
וְנָתַתָּה בְּאֲזֹנוֹ וּבְדִלְתָּ
וְהָיָה לָךְ עֲבַד עוֹלָם וְאָף
לְאִמְתָּךְ תַּעֲשֶׂההּ בָּן:
דברים טו יז

לעזי רש"י

גירסא"א (גרסא"א). מכתב,
חרט.

רבינו חננאל
ר' עקיבא מחיבב לשעבר
מרבוי הכתוב שנאמר לכל
אשר יבטא יהוהם
בשבועה. דתנן א"ל ר'
עקיבא א"כ אין לי אלא
דברים שיש בהן הרהם
והטובה. דברים שאין בהם
הרעה והטבה מנין. א"ל
מרבוי הכתוב. א"ל אם
ריבה הכתוב אפילו
לדברים שאין בהם הרעה
והטבה. ריבה הכתוב נמי
לשעבר וכיון דר' עקיבא
דריש רבוי ומיעוטי ור'
נמי דריש רבוי ומיעוטי
שמעינן מינה דר' נמי
מחיבב לשעבר כר'
עקיבא. דתניא ר' אומר
בכל פודין את הבכור חוץ
מן השטרות. שנאמר
ופדויו מבן חדש תפדה.
ופדויו מבן חדש. וריבה
לפדות בכל דבר. בערך
כסף חמשת שקלים מיעט
כל דבר וזולתי ספק. תפדה
חזר וריבה כר'. והכ"א
בכל פודין בכור אדם חוץ
מקרקעות. ועבדים
ושטרות. שנאמר ופדויו
מבן חדש תפדה. ופדויו
מבן חדש כלל. בערךכ
כסף פרט. תפדה חזר
ובכלל. כלל ופרט וכלל אי
אתה דן אלא כעין הפרט
כר'. ומקשה רבינא והא
אשכחן לר' דדריש נמי
כללי ופרטי דתניא ולקחת
את המרצע. מרצע אין לי
אלא מרצע מנין לרבות
הסול והסירה והמקדח
והמחט והמכתב ת"ל
ולקחת לרבות כל דבר
הניקח ביד. דבביר ר' יוסי
בב' יהודה. ר' אומר
מרצע. מה מרצע של
מתכת אף של של מתכת.
ואמרין במאי פליגי. ר'
יוסי דריש רבוי ומיעוטי
ולקחת ריבה כל דבר
הניקח. את המרצע מיעט
הכל וזולתי המרצע. ונתתה
באזנו חזר וריבה כל דבר
הניתח ריבה ומיעט וריבה

ד:

יונעלם ונעלם ב' פעמים. פי' בקונט' תרי ונעלם כתיבי גבי טומאה בקרבן עולה ויורד ונעלם ממנו והוא טמא ונעלם ממנו והוא ידע קמא למיגמר מיניה על העלם טומאה הוא חייב ולא על העלם מקדש ואידך קרא ימירא הוא לדרשה והטל והוא ידע בין שני ונעלם ודרוש ללאחר שהיתה לו ידיעה נעלם ולמימר דבעי ידיעה בתחלה וידיעה בסוף לא בעי קרא דאי לא ידע שחטא אמאי מייתי קרבן ע"כ לשון הקונט' וקשה הרבה לפירושו א' דלמאי אינטריך ונעלם למימר דאינו חייב על העלם מקדש דמהי ימתי דאינטריך קרא למיפטריה תדע דהא לרבי אינטריך ונעלם לחייבו על העלם מקדש ועוד דפירש דלידיעה בתרייתא לא נריך קרא דאי לא ידע שחטא אמאי מייתי קרבן א"כ ככל החטאות דכתיב או הודע ליצעי ידיעה בתחלה ועוד הרי רבי דריש והוא ידע לידיעה בתרייתא וכתיב קרא לאורחא דמילתא אף ע"ג דלא אינטריך א"נ אינטריך לידיעה בתרייתא למעוטי הפריש קרבן קודם שנודע לו דלאפי' למ"ד צפ' דס שמיטה (כרימות דף כג:)

אשם ודאי לא בעי ידיעה בתחלה ואם הפריש אשמו קודם שנודע הוי קדוש כחטאת דכתיב או הודע אליו מודה דבעי ידיעה ועוד דצקוף פ"צ (לקמן יט:) קאמר דר' ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה מדמלריך תרי ונעלם להעלם מקדש ולהעלם טומאה משמע דר"ע דבעי ידיעה בתחלה דריש ליה מונעלם ימירא לך נראה לר"ת דר"ע דריש ליה מונעלם ימירא מכלל שידע ורבי מונעלם דלתי לגופי' דריש מכלל שידע ידיעת בית רבו ועוד יש לפרש ונעלם ונעלם שמי פעמים שדי והוא ידע בין תרי ונעלם דהשתא איכא ידיעה אחר העלמה וקודם העלמה: **ר"ע** דמחייב אשעבר משום דדריש ריבויי ומיעוטי. וא"ת דצפ"ק דצ"מ (דף ד: ושם) גבי סלעין דיפרין קאמר ר"ע דאין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות וא"כ דריש כללי ופרטי דלמאן דדריש ריבויי ומיעוטי

לא ממעטי' אלא שטרות כדמוכח בסמוך ולספרים דגרסי הסם רבי יעקב נוחא וי"ל דלאפי' מאן דדריש ריבויי ומיעוטי כי איכא תרי מיעוטי מוקמת חד למעוטי קרקעות וחד למעוטי שטרות כדמשמע צפ' מרובה (צ"ק דף סג. ושם) *ור"ע אית ליה נמי שום מיעוט אחרינא גבי שצועות למעוטי קרקעות וי"מ דההיא דהזהב (צ"מ דף טז: ושם) דלממעט קרקע משצועה מקרא דכי יתן איש מכלל ופרט וכלל אינה עיקר דרשה אלא מקרא דדמעטי' כפל מעל כל דבר פשע ממעטינן נמי שצועה והתם איכא טובא מיעוטי למעט שטרות וקרקעות וקרא דכי יתן איש אתא לדרשא אחרימי כי יתן איש (לקמן מג.) עד שיתן כשהוא איש כסף ו(י כלים (שם לט:) מה כלים שנים כו' ועי"ל דלאפי' מאן דדריש ריבויי ומיעוטי מיעט וריבה ומיעט לא דריש אלא דרש ליה צפרט וכלל ופרט כדמשמע פ' ג' מיינס (מיר דף לה. ושם) ומ"ל דר"ע ידרוש גבי שצועות צפרט וכלל ופרט דכה"ג דריש גמ' צצ"מ (דף טז:) כי יתן איש אל רעהו חמור וגו' ככלל ופרט וכלל וצפ' ג' מיינס (מיר דף לה.) מאן דדריש ריבה ומיעט דריש ליה צפרט וכלל ופרט: **בבב'** פודין בכור אדם. הא דפליגי צפ"ק דקדושין (דף כט.) גבי הוא לפדות וצנו לפדות הוא קודם לצנו ר' יהודה אומר צנו קודמו ו(י ומפרש כגון דאיכא חמש בני חורין וחמש משועבדים לרבי יהודה מלוה הכתובה בתורה כמלוה הכתובה צשטר דמיא ואזיל כהן וטריף הך משועבדים לאו דמפריש בקרקעות אלא ימכרם ויתן דמים לכהן: **יצאין** שטרות. הא דמשמע הכא דשייך צשטרות מכר מדאינטריך למעוטי שטרות

מפורש במקום אחר (מכובות פה: קדושין מה. ובשאל דומת): **דַּתְנִיָּא** מרצע. הוי מני לאיתויי מההיא דהקומץ רצה (מנחות דף כח:)

גבי מנורה של עץ ושל אצר ושל גיסטרון רבי פוסל ור' יוסי צר' יהודה מכשיר: **הסול** והסירה והמקדח. זו ואין צ"ל זו קמתי

דהמקדח וממט ומכתב ה"ל למימתי צרישא דמודה צבו רבי שהן של מתכת: **לַרְבּוֹת** כַּ דבר הנצָקח ביד. לאו דוקא דהא ממעט סם:

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

עולה ויורד ונעלם ממנו והוא טמא (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא ידע (שם) קמא דוקא למיגמר מיניה על העלם טומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש ואידך קרא ימירא הוא לדרשא הטל והוא ידע בין תרי ונעלם ודרוש ללאחר שהיתה ידיעה נעלם ולמימר דבעי ידיעה בתחלה. וידיעה בסוף לא צריכא קרא דאי לא ידע שחטא אמאי לייתי קרבן: **מכלל שידע**. לקמן [ה.] מפרש לה: **א"כ מה ס"ל כו'.** אלמא רבי אהעלם מקדש נמי מחייב כר' ישמעאל: **דדריש ריבויי ומיעוטי**.

מדרשא דריבויי ומיעוטי נפקא ליה צפ"ג (לקמן כו.) שלא היה דורש את התורה במשמעות כללות ופרטות אלא במשמעות רבויין ומיעוטיין. וגבי שצועות הכי דריש נפש כי תשבע ו(י ריבה כל השצועות להרע או להטיב ס) מיעט את הריבוי ולימד שאינו חייב אלא על הדומה למיעוט שיהא להבא כמותו ולא דדריש ליה במשמעות כלל ופרט דנימא להרע או להטיב פירושו של כלל הוא ואין לך להציא זו אלא הוא לצדו הרעה והטבה ולא שאר דברים ואפילו להבא שאינו הרעה והטבה שכל הדורש התורה כלל ופרט אית ליה אין בכלל אלא מה שצפרט וכי הדר אתי כעין כללא אחרינא צתר פרטא כי הכא דכתיב צתריה לכל אשר יצטא וגו' די לך אס תוסיף על הפרט בכלל אחרון דברים שאין צהן הרעה והטבה ויהיו כעין הפרט צלהבא ולא לשעצר שאינו דומה לפרט כלל דלהכי אהני כלל קמא למעוטי והיינו דלאומר כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט כלומר דן אתה להוסיף על הפרט ע"י כלל האחרון אבל אי אתה דן להוסיף עליו אלא הדומה לו. אבל הדורש צריבה ומיעט אין הפרט פירושו של כלל אלא ממעטו במקצת כלומר לא את הכל ריבה צריבוי הראשון אלא זה וכיוצא בו צלא ריבוי צתרא משתמע ליה זה וכיוצא בו הלכך כי אתא ריבוי אחרינא בתריה לרבות צא ואפי' שלא כעין הפרט

ולא מיעט המיעוט אלא דצר אחד הראוי להוציא מן הכלל הזה יותר מן הכל ור"ע הכי דריש צפ"ג (לקמן כו.) להאי כי תשבע ואינו ממעט מן המיעוט אלא נשבע לצטל את המצוה. פרט הוא לשון פירוש לפיכך כלל ופרט אין בכלל אלא מה שצפרט. מיעוט אינו פירוש אלא ממעט את משמעות הכלל במקצת ומשיר את כל הדומה למיעוט כך מפורש בסנהדרין בפרק נגמר הדין (דף מו.) גבי והומת ותלית (דברים א) דריבה ומיעוט לחודיה מציא כל כעין הפרט צלא צריבא בתריה. ורבי נמי דריש ריבוי ומיעוט כלומר שמעי' ליה צעלמא שדורש את התורה במשמעות ריבוי ומיעוט ולא במשמעות כלל ופרט: **חוץ מן השטרות**. היה חייב לו אדם צשטר ה' סלעים ונתן זה אותו שטר לכהן בפדיון צנו אינו פדוי אבל צשאר כל דברים פודין. ורבנן פליגי עליה צמתני' במסכת צבורות [נא.] דתנן אין פודין לא צעצדים ולא צשטרות ולא צקרקעות: **ופדויו**. כלל דצר משמע: **ספדה חזר וכלל**. ואע"פ דתפדה ופדויו גבי הדדי כתיבי והדר כתיב צערכך כסף איכא תנאי דסציירא להו ^{(י} צשמי כללות הסמוכין זה לזה והפרט אחריהם הטל פרט צנייהס דוונס ככלל ופרט וכלל: **שהקסו לקרקעות**. והתמחלתם אותם וגו' (ויקרא כה:) **אין גופן ממון**. הנייר אינו שזה כלום ואינו עומד אלא לראיה צבו: **" מיעט שטרות**. שהן ראויין למעט יותר מן הכל שאינן ממון: **הסול**. תמיכת עץ חדודה: **הסירה**. קוץ: **המכספ**. חרט שקורין גריפי"א: **דריש כלל ופרט**. ולקחת כלל מרצע פרט ונתת בצאזנו כל דצר הנתון חזר וכלל מה הפרט מפורש של מתכת וכו':

ריבויי

הוי מני לאיתויי מההיא דהקומץ רצה (מנחות דף כח:)

גבי מנורה של עץ ושל אצר ושל גיסטרון רבי פוסל ור' יוסי צר' יהודה מכשיר: **הסול** והסירה והמקדח. זו ואין צ"ל זו קמתי

דהמקדח וממט ומכתב ה"ל למימתי צרישא דמודה צבו רבי שהן של מתכת: **לַרְבּוֹת** כַּ דבר הנצָקח ביד. לאו דוקא דהא ממעט סם:

דמתא

מסורת הש"ס

^[א] צ"ק סד: חולין פז. בסורות נא, ט) סוטה כח. נמו: יבימות נח. קדושין כז: א. ז"ל כה. יעקב, ד) נקמן ד: ט) שנת כ, א) ז"ל ויפולא, ו) רש"ל מ"ו, ח) ויקרא ד, ט) ז"ל איניבא, י) ז"ל ואמרינן. רש"י,

תורה אור השלם

1. אַתּ זֶה תֵּאבְּלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בָּמִים בַּל אֲשֶׁר לוֹ סָפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בָּמִים בָּיָמִים וּבְנִתְּוֹלִים אֲתָם תֵּאבְּלוּ: וּקְרָא יֵא י ט דבר קטא או בנבלת חיה טמאָה או בנבלת שרץ ונעלם ממנו יהוהא טמא ואָשֵׁם: או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאָתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו יהוה ידע ואָשֵׁם: וקרא יא, ג

3. וְשָׂבַב אִישׁ אֶת־הַבֵּשֶׁבֶת, וְרַע וְנִעְלַם מַעֲיָנִי אִישָׁה וְנִסְתָּרָהּ וְהָיָא נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ הוּאֹת לֹא נִחְפְּשָׁה: במדבר ה יג

4. וְהָאֵשׁ הָאֵשׁ מִיָּוֶן וְהָאֵשׁ הַזֹּהֳרָא תִּשָּׂא אֵת עֲוֹנָה: במדבר ה לא

5. וְנִעְלָמָה מַעֲיָנִי כָּל חַי וּבְמַעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה: איוב כח כא

6. לֹא יָדַע אֲנֹכִי עֲרֻכָּה: ולא תמצא בארץ החיים:

הגהות הב"ח

^(א) נח' ונעלם ונעלם למינ על העלם טומאה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ידיעת ובי' והוא ידע שהתייש. עיין לקמן דף יד: תוס' ד"ה א':

רבינו חננאל

ופרקין רבי בעלמא ככללי ופרטי דריש ולענין כבוד איידי דכתב ופדוריו מכן חדש תפדה סמוךיו זה לזה ואח"כ כתב בערך כסף חמשת שקלים סבר אין זה כלל ופרטי אבר ריבוי ומיעוט. וכדנאם דבי ר' ישמעאל בפניו הדגים דכתיב וכל אשר אין לו ספיר וקשקשת בימים ובחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם. תנא דבי ר' ישמעאל במים במים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט ובר סבר לה כתנא דבי ר' ישמעאל ודריש לה בריבוי ומיעוט: ורבנן סברי כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות סמוכין זה לזה הטל פרט ביניהן ודונם בכלל ופרט. וכבר פירשנוהו בסוף פרק ואלו טרפות. ואסיקנא אלא ד' בשבועות נסיב לה למתני' ד' עקיבא ולא סבר לה כוונתה דחייב לישעבר. גופא מנין שאינו חייב אלא בביש בה דיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם ביניהם. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם

ריבוי ומיעוט. וריבה הכל ומיעט סס הכי מפרש לה בקדושין [כא:]: **והכל**. גבי פדיון הבן להכי דריש ליה בריבוי ומיעוטי משום דלפין הפרט בין שני כללות: **כדנאם דבי רבי ישמעאל**. כאלו טריפות [חולין סז]. דליכא תנא דדריש את זה תאכלו מכל אשר במים כלל ציימס וצנחלים פרט במים חזר וכלל ופליג עליה תנא דבי רבי ישמעאל ואמר

במים במים סמוכין זה לזה ואח"כ

כתיב ציימס וצנחלים הלכך אין זה כלל ופרט אלא הטיליה ציימס לדשו בריבוי ומיעוטי: ורבנן. דפליגי עליה דרבי ורש"י ליה ככלל ופרט סבירא להו כדאמרי במערבא:

אין האיש מנוקה מעון. שגא עליה אחר נסמטהר: **ידיעת ציס רבו**.

שלמד צבית רבו שהטוגע בטומאה טמא * והוא ידע שהרגיש כשנגע אצל לא התבונן לשום על לבו שנטמא ^(א) בטומאה כשנוגע בה) שמה ידיעה: **ד' צפנים**. שמים לחיוצ

הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית וצ' לפטור כשזה עוקר וזה מניח דכתיב ^(ב) בעשומה העושה את כולה

(שנז דף ג.): **דעיקר שנת**. שעיקר מסכת בליסורי שנת: **אזנז**. יליאות שזן מן המורה: **פולדוס**. הכנסות דלא מופרשן כדהיא: **מרחי הויין**.

ומתני' דהכא ד' תנן: **שסים לחיוצ**. הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית:

ושסים לפטור. אחת שהעני פושט ידו לפנים ומתן צעה"צ לתוכה והעני הוציאה ועצד איהו הנחה ולא עצד עקיר וצעה"צ עקר ולא הניח וטנייהס פטורין ואחת צעה"צ פושט ידו מליאה לחוץ ונטל העני מתוכה והניח דעצד גמי בעל הבית עקירה והעני הנחה וטנייהס פטורין צשתי הוצאות הללו: **חיוצי מאי נינהו יליאות**. דהא יליאות קמני ויליאות דחיוצא מרחי הוא דהויין חדא דעני ומדא דצעה"צ: דתנן

איכא דלית ליה ידיעת בית רבו א"ל אין משכחת לה בתינוק שנשבה לבין הנכרים: יציאות שבת שתיים שהן ארבע: ^(א)תנן התם יציאות שבת שתיים שהן ד' ותו לא ומאי שנא התם דתיים שתיים שהן ארבע בחוץ הכא דתנא שבת שתיים שהן ארבע בחוץ התם דעיקר שבת הוא תני אבות ותולדות הכא דלאו עיקר שבת הוא אבות תני ותולדות לא תני אבות תני נינהו יציאות יציאות תרתי הויין וכ"ת מהן לחיוב ומהן לפטור והא דומיא דמראות נגעים קתני מה התם כוליהו לחיובא אף הכא כוליהו לחיובא אלא אמר רב פפא התם דעיקר שבת תני חיובי ופטורי הכא חיובי תני ופטורי לא תני חיובי מאי נינהו יציאות ^(א)יציאות תרתי הוא דהויין שתיים דהוצאה ושתיים דהכנסה והא יציאות קתני אמר רב אשי תנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה ממאי דתנן

הכנסה ונראה כמו שפירש בקונטרס במסכת שבת (דף ג.) שמים הוצאה והכנסה דחיוצ של בעל הבית העומד בפנים שהן ארבע הוצאה והכנסה דפטור וצחוץ לעני העומד בחוץ וריצ"א פירש שמים דהוצאה דחיוצ והוצאה דפטור שזן ד' הכנסה דחיוצ דפטור וצחוץ לעני העומד בחוץ דהיי' מפרש לעיל מתני' דהכא שמים הוצאה דעני ודבעל הבית שזן ד' הכנסה דעני ודבעל הבית וצירושלמי בעיא אי איכא לפירושי מתני' כמו שפירש בקונט' ואין להאריך ואין להקשות לפירוש ריצ"א הא דמפרש ואזיל צמתני' דשנת כסדר הקונט' הכנסה והוצאה דעני ולא מפרש הוצאה והוצאה הכנסה והכנסה דניחא ליה למינקט הכי כדי לקצר פשט עני ידו לפנים או שנטל כו' והוצאה והוצאה היה לרץ להאריך ועו"ל שמים שזן ד' צפנים היינו חיוצ שחייב ומציא קרבן עליהם צפנים צעורה דהיינו צ' הוצאות וצ' הכנסות ושמים שזן ד' צחוץ היינו פטור: **וּמַאי שנא הכא דתני שתיים שהן ד' ותו לא**. וא"ת ולישני דהכא לא מצי תני כי התם משום דדומיא דמראות נגעים קתני לחיוצא וי"ל דשפיר הוה דומיא דמראות נגעים הואיל ואיכא צהו ד' לחיוצא והר"ר משה פירש משום דדומיא דמראות נגעים אין לו להניח מלפרש דיני שבת אצל צתר דמסיק דהכא לאו עיקר שבת הוא פריך שפיר והא דומיא דמראות נגעים קתני: **אֲבוֹתָ תְּנִי תוֹלְדוֹת לֹא תְּנִי**. אע"ג דבמראות נגעים תני אבות ותולדות התם משום דאי אפשר למאוד צ' שזן ד' צפנין לאחר: **וְהָא יציאות קתני**. לפי הפשט משמע דלא פריך אלא אהך דהכא משום דלא תני פטורי אצל אהיאי דשנת דעני חיוצי ניחא ליה ותימיה דהיכי משכחת לה בזהוצאות גרידא צ' שזן ד' לצבע הבית וכן לעני ומפרש ר"י דהשתא חשיב אף פטור דפטור ומותר דמשכחת כל הח' בזהוצאות:

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ה.דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני פעמים בו'. תימה

דר' ישמעאל תני צי"ג מדות המורה נדרשת והא איכא טפי הך מדה דשני כללות הסמוכין דדרשינן בריבה ומיעט: **בשבועות נסיב דה בר' עקיבא ולא סבר דה**. וזמנין דלא צעי למימר הכי צפרק כיסוי הדס (חולין דף פה:): גבי רבי חייל דנפל ליה ^(א)יניכה צביתני' וא"ל רבי לא ונחזר ופריך ולימא ליה לא וטרורף דהא רבי ראה דצריז של ר"ש צכסוי הדס ושואם בלשון חכמים דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולא צעי למימר תני לה ולא סבר לה:

ונעלם מעיני אישה מבלע דה"פ ידיעה מעיקרא. י"מ דה"ל ידיעה שנטמאת דהכי משמע קרא ושכז איש אותה שכנת זרע ונעלם וגו' וקשה לפירוש זה דהיכי דמי אי צשעת השקאה מזכר מן הטומאה למה משקה אותה ואם אינו מזכר אמאי משקה אותה הא צעינן ידיעה מעיקרא והוא סבור שלא היתה לו ידיעה מעולם ומיהו יס ליישז דמיידי כשאינו מזכר ומ"מ משקה אותה מספק דע"י השקאה יתצבר אס היתה לו ידיעה מעיקרא אז לא ולפי המפרשים דונעלם קאי אסתירה מיידי שפיר דצשעת השקאה זכור מן הסתירה אצל מ"מ קשה אמאי חשיב ליה אין מנוקה אס לא צא עליה משנסתמה וי"ל כיון דשכת מוכיח שלא הקפיד ולא חשיב מנוקה מעון דלפילו אינו מוחא אעון צניז וצנומיו אין מיס דודקין את אשתו כדלימא צפ"ז דסוטה (דף מז:): ^(א)ואמר נמי החס אס אחס מקפדין על עצמכם המיס דודקין את נשותיכם: **ידיעת בית רבו** שמה ידיעה. אף על פי שדבר זה לא נעלם ממנו שגם עמה יודע כן ולא אחי למעוטי אלא תינוק שנשבה וכן צמורה יודע שאס נטמאה אסורה וגבי טורה נמי אף צשעת העלמה נמי יודע שהיא צעולס: **אֲמַר לֵיה איכא דלית ליה ידיעת בית רבו**. ה"ה דה"מ למיפרך אהא דדריש מקרא דונעלם לידיעת צית רבו ומי איכא דלית ליה ידיעת צית רבו: **שְׁתֵּים שֶׁהָן ד' בפנים**. הכא פי' צקונטרס צפנים היינו הכנסות וצחוץ היינו הוצאות ואין נראה מדליצטריך לקמן למימר וקמפרש הכנסה לאלתר ה"ל לאזכוחי משמים שזן ד' צפנים דהוו כוליהו

הכנסה ונראה כמו שפירש בקונטרס במסכת שבת (דף ג.) שמים הוצאה והכנסה דחיוצ של בעל הבית העומד בפנים שהן ארבע הוצאה והכנסה דפטור שזן ד' הכנסה דחיוצ דפטור וצחוץ לעני העומד בחוץ דהיי' מפרש לעיל מתני' דהכא שמים הוצאה דעני ודבעל הבית שזן ד' הכנסה דעני ודבעל הבית וצירושלמי בעיא אי איכא לפירושי מתני' כמו שפירש בקונט' ואין להאריך ואין להקשות לפירוש ריצ"א הא דמפרש ואזיל צמתני' דשנת כסדר הקונט' הכנסה והוצאה דעני ולא מפרש הוצאה והוצאה הכנסה והכנסה דניחא ליה למינקט הכי כדי לקצר פשט עני ידו לפנים או שנטל כו' והוצאה והוצאה היה לרץ להאריך ועו"ל שמים שזן ד' צפנים היינו חיוצ שחייב ומציא קרבן עליהם צפנים צעורה דהיינו צ' הוצאות וצ' הכנסות ושמים שזן ד' צחוץ היינו פטור: **וּמַאי שנא הכא דתני שתיים שהן ד' ותו לא**. ואיכא צהו ד' לחיוצא והר"ר משה פירש משום דדומיא דמראות נגעים אין לו להניח מלפרש דיני שבת אצל צתר דמסיק דהכא לאו עיקר שבת הוא פריך שפיר והא דומיא דמראות נגעים קתני: **אֲבוֹתָ תְּנִי תוֹלְדוֹת לֹא תְּנִי**. אע"ג דבמראות נגעים תני אבות ותולדות התם משום דאי אפשר למאוד צ' שזן ד' צפנין לאחר: **וְהָא יציאות קתני**. לפי הפשט משמע דלא פריך אלא אהך דהכא משום דלא תני פטורי אצל אהיאי דשנת דעני חיוצי ניחא ליה ותימיה דהיכי משכחת לה בזהוצאות גרידא צ' שזן ד' לצבע הבית וכן לעני ומפרש ר"י דהשתא חשיב אף פטור דפטור ומותר דמשכחת כל הח' בזהוצאות:

מי

^(ח.) יציאות שבת. הוצאות שמרשות לרשות האמורות בשבת, וצגמ' מפרש דהכנסות נמי קא קרי יליאות הואיל ומוציא מרשות לרשות (שבת ב.) שתיים שהן ארבע בפנים. שמים מן המורה הוצאה והכנסה דעני הבית, ובפרק הורקן ברישא נפקא לן מילוי משה ויעבדיו קול צמתנה וגו', לא תפיקו מרה"י להיצי' להביא נדבה למתנה ללוה, ויום השבת היה כדילףי החס, ועל שמים אלו חייב טמאה על שגגתו ועל זדונו כרת ועל התרלותו סקילה, וכן בכל מלאתם שבת ^(ט.). שהן ארבע. מדברייהם הוסיפו שמים לאסור למתלה ואם עשה פטור ^(ט.). ושתיים שהן ארבע בחוץ. שמים מן המורה, הוצאה והכנסה דעני העומד בחוץ, ושמים מדברייהם כשהמלכה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח למתלה אסור ואם עשה פטור, כדילףי הוצאה והכנסה, ויציאות והכנסות, שהיציאות אבות הן, דמויעבדיו קול צמתנה לא משמע אלא הוצאה, אלא מקבילא אמרינן מכדי מרשות לרשות קפיד קרא מה לי אפוקי מה לי עיולי ^(ט.) ב.) יציאות תרתי הויין. ואלו טרפות. ואסיקנא אלא ד' בשבועות נסיב לה למתני' ד' עקיבא ולא סבר לה כוונתה דחייב לישעבר. גופא מנין שאינו חייב אלא בביש בה דיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם ביניהם. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם

מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב והוא ידע. הרי ידיעה אחרת. והנה ידיעה בתחלה והעלם ביניהם וידיעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם טומאה ויהל העלם מקדש. והא דתנא אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתיים שהן ד'. ואקשינן אמאי לא תני שתיים שהן ד' בפנים וכו' דקתני במסכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות הכא אבות תני ותולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. וכבר פירשנוהו במקומה:

גנרמא שטס שעשאום פטורים ^(ט.). תני אבות ותולדות. יליאות והכנסות, שהיציאות אבות הן, דמויעבדיו קול צמתנה לא משמע אלא הוצאה, אלא מקבילא אמרינן מכדי מרשות לרשות קפיד קרא מה לי אפוקי מה לי עיולי ^(ט.) ב.) יציאות תרתי הויין. דעני ודבעל הבית. ומאי שזן ארבע דקתני התם ^(ט.). מהן לחיוב ומזהן לפטור. יליאות דעני ודבעל הבית לחיוצ ויליאות שמים על פטור, שתי עקירות של הוצאה, כגון פשט בעל הבית ידו מלחה לחוץ ונעל עני ממוכה, הרי פטור לא בעל צבית דקמחשי ליה מנא דמתני' וכגון פשט העני ידו ריקנית לפנים ומתן בעל הבית למכה הרי פטור שתי של הוצאה (ס"א על שני) שהוא אסור למתלה, דגווינן שמא יעשה הנחה על עקירתו. והיינו שזן ארבע דקתני התם ^(ט.). מה התם כוליהו לחיובא. שנאזח מהן שנטמא צה וכנסנ למקדש חייב, ולהכי פריך ממראות נגעים, דלילו צשועות וידיעות פלוגמא היא, דליכא מ"ד צשועות [קמן כה.) אינו חייב אלא על העמיד לבא, ובידיעות נמי איכא למ"ד [קמן ד:): אינו חייב אלא על העלם טומאה ^(ט.). חיובי מאי נינהו יציאות. למאז יליאות קתני דמשמע הוצאה, לך ממתנה הי מחיוצי קתני ע"כ יליאות למודייהו ומכריז הוא דהייין, ומשני הכנסות נמי קתני כדהיינו ^(ט.).

^(ח.) יציאות שבת. הוצאות שמרשות לרשות האמורות בשבת, וצגמ' מפרש דהכנסות נמי קא קרי יליאות הואיל ומוציא מרשות לרשות (שבת ב.) שתיים שהן ארבע בפנים. שמים מן המורה הוצאה והכנסה דעני הבית, ובפרק הורקן ברישא נפקא לן מילוי משה ויעבדיו קול צמתנה וגו', לא תפיקו מרה"י להיצי' להביא נדבה למתנה ללוה, ויום השבת היה כדילףי החס, ועל שמים אלו חייב טמאה על שגגתו ועל זדונו כרת ועל התרלותו סקילה, וכן בכל מלאתם שבת ^(ט.). שהן ארבע. מדברייהם הוסיפו שמים לאסור למתלה ואם עשה פטור ^(ט.). ושתיים שהן ארבע בחוץ. שמים מן המורה, הוצאה והכנסה דעני העומד בחוץ, ושמים מדברייהם כשהמלכה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח למתלה אסור ואם עשה פטור, כדילףי הוצאה והכנסה, ויציאות והכנסות, שהיציאות אבות הן, דמויעבדיו קול צמתנה לא משמע אלא הוצאה, אלא מקבילא אמרינן מכדי מרשות לרשות קפיד קרא מה לי אפוקי מה לי עיולי ^(ט.) ב.) יציאות תרתי הויין. ואלו טרפות. ואסיקנא אלא ד' בשבועות נסיב לה למתני' ד' עקיבא ולא סבר לה כוונתה דחייב לישעבר. גופא מנין שאינו חייב אלא בביש בה דיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם ביניהם. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם

מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב והוא ידע. הרי ידיעה אחרת. והנה ידיעה בתחלה והעלם ביניהם וידיעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם טומאה ויהל העלם מקדש. והא דתנא אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתיים שהן ד'. ואקשינן אמאי לא תני שתיים שהן ד' בפנים וכו' דקתני במסכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות הכא אבות תני ותולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. וכבר פירשנוהו במקומה:

^ב א מ"י פ"ב מהל' סוטה הלכה ח סגמ עשין מה:

^א א מ"י פ"ב מהל' סוטה הלכה ח סגמ עשין מה:

מוסף רש"י

ריבוי ומיעוטי. אין הפרט פירושו של כלל שתלמד אין ככלל אלא מה שבפרט, אלא למעוטי הוא צא, לפי שכלכל היה מרבה את הכל וצא המיעוט אחריו לומר כזה ויפולא צו כללותו לך. הילכך ואפילו לא חזר וכלל הייתי מציא כעין הפרט וכי חזר וריבה ריבה הכל ולא מיעט לך אלא דבר אחד ומסרו כמבוי לתחום אחז דבר הראוי למעט מן הכלל. פי' מיעוט, ממשע קתא מממשעו (קדושין כא.) במים במים שני פעמים. תאכלו כל אשר במים. כל אשר לו ספיר צמח, ודחינו שני כללות וכללים סמוכים הם והפרט אינו ציניהן, אלא אחריהם כתיב ציימס ונעלם, דמשמע דמיידי ונחלים הוא דענינן ספיר וקשקשת אצל שיזין ומעורות לא, אין זה נדרש ככלל ופרט, דלא לימריזי אלא כעין הפרט, אלא בריבה ומיעט וריבה ואחרי כל מילי אלא דמיעוטי מהני למעוטי פורמא חדא מיתלח וכו' לא ^{(ב-ק) טז}: כלומר כל מקום שנאמר צ' כללות זו אלא זו ופרט אחריהן, כגון הכא את זה תאכלנו מכל אשר במים אשר לו ספיר וקשקשת במים, דהיינו שני כללות דמשמע דככל מים צעינן ספיר וקשקשת, ופרט כתיב אחריהם ציימס ונעלם, דמשמע ציימס ונעלמים שנובעים הם צעינן ספיר וקשקשת אצל הגדלים במים מוכנסין מיתלחלי בלא ספיר וקשקשת, אין זה כלל ופרט, לא דיינין ליה ככלל ופרט, אלא מעילין הפרט ציניהן ודנין אותה בריבוי ומיעוטי (בבברות נא.) הואיל וסני הכללות סמוכין, כשתטיל פרט אחריהם ציימס מדה בתורה היא שלא מדונם ככלל ופרט אלא בריבוי ומיעוט, דלהכי פלגיניהו רחמנא לפרטא מכללא דלא מדרשיה ככלל ופרט, ואיכא צין ריבה ומיעט לכלל ופרט, דכי דרשינן כלל ופרט היו פרט פירושו של כללא ואין ככלל אלא מה שבפרט, ואפילו דבר הדומה לו אין לך להביא, ונשכלל לך כלל שני אחר הפרט, אחי נלחויי מיידי דדמי ליה לפרט, אכל כי דרשינן ריבה ומיעט, לא פירש המיעוט את הריבוי אלא מיעט שלא משמע ממנו הכל אלא זה והדומים לו, וכלאו רבו שני היו מרעין כל דדמי ליה למעוטי, ואהני רבוי שני ללחויי כל מילי, ואהני מיעטא למעוטי מיידי דלא דמי ליה כלל, והכי מפרשינן בפקק גמרי דין (פסהדרין מה:): גבי כל הנתקנין שותין, לריבוי ומיעוט לחודיה מיימי כל דדמי ליה בכל מילי (חולין טז.) בזמן שהאיש מנוקה מעון. שלא צא עליה לאחר נסמטהר, שהמורה אסרה עליו דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה (יבמות יח. ובעי"ז קדושין כז:) שלא צא עליה משנסתרה עליו, האשה היאה שחזרה את עונה, שיצדקוה המיס (סוטה כח.) אין האיש מנוקה מעון. מעון מואף צשאה האסורה לו, צין מוא שנסתרה צין צלחת ^(ט.)

^(ח.) יציאות שבת. הוצאות שמרשות לרשות האמורות בשבת, וצגמ' מפרש דהכנסות נמי קא קרי יליאות הואיל ומוציא מרשות לרשות (שבת ב.) שתיים שהן ארבע בפנים. שמים מן המורה הוצאה והכנסה דעני הבית, ובפרק הורקן ברישא נפקא לן מילוי משה ויעבדיו קול צמתנה וגו', לא תפיקו מרה"י להיצי' להביא נדבה למתנה ללוה, ויום השבת היה כדילףי החס, ועל שמים אלו חייב טמאה על שגגתו ועל זדונו כרת ועל התרלותו סקילה, וכן בכל מלאתם שבת ^(ט.). שהן ארבע. מדברייהם הוסיפו שמים לאסור למתלה ואם עשה פטור ^(ט.). ושתיים שהן ארבע בחוץ. שמים מן המורה, הוצאה והכנסה דעני העומד בחוץ, ושמים מדברייהם כשהמלכה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח למתלה אסור ואם עשה פטור, כדילףי הוצאה והכנסה, ויציאות והכנסות, שהיציאות אבות הן, דמויעבדיו קול צמתנה לא משמע אלא הוצאה, אלא מקבילא אמרינן מכדי מרשות לרשות קפיד קרא מה לי אפוקי מה לי עיולי ^(ט.) ב.) יציאות תרתי הויין. ואלו טרפות. ואסיקנא אלא ד' בשבועות נסיב לה למתני' ד' עקיבא ולא סבר לה כוונתה דחייב לישעבר. גופא מנין שאינו חייב אלא בביש בה דיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם ביניהם. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי ר' עקיבא. רבי אומר אינו צריך שני ונעלם. אלא ונעלם

מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב והוא ידע. הרי ידיעה אחרת. והנה ידיעה בתחלה והעלם ביניהם וידיעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם טומאה ויהל העלם מקדש. והא דתנא אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בבית רבו כלל. יציאות השבת שתיים שהן ד'. ואקשינן אמאי לא תני שתיים שהן ד' בפנים וכו' דקתני במסכת שבת. ופרקינן התם תני אבות ותולדות הכא אבות תני ותולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. וכבר פירשנוהו במקומה:

גנרמא שטס שעשאום פטורים ^(ט.). תני אבות ותולדות. יליאות והכנסות, שהיציאות אבות הן, דמויעבדיו קול צמתנה לא משמע אלא הוצאה, אלא מקבילא אמרינן מכדי מרשות לרשות קפיד קרא מה לי אפוקי מה לי עיולי ^(ט.) ב.) יציאות תרתי הויין. דעני ודבעל הבית. ומאי שזן ארבע דקתני התם ^(ט.). מהן לחיוב ומזהן לפטור. יליאות דעני ודבעל הבית לחיוצ ויליאות שמים על פטור, שתי עקירות של הוצאה, כגון פשט בעל הבית ידו מלחה לחוץ ונעל עני ממוכה, הרי פטור לא בעל צבית דקמחשי ליה מנא דמתני' וכגון פשט העני ידו ריקנית לפנים ומתן בעל הבית למכה הרי פטור שתי של הוצאה (ס"א על שני) שהוא אסור למתלה, דגווינן שמא יעשה הנחה על עקירתו. והיינו שזן ארבע דקתני התם ^(ט.). מה התם כוליהו לחיובא. שנאזח מהן שנטמא צה וכנסנ למקדש חייב, ולהכי פריך ממראות נגעים, דלילו צשועות וידיעות פלוגמא היא, דליכא מ"ד צשועות [קמן כה.) אינו חייב אלא על העמיד לבא, ובידיעות נמי איכא למ"ד [קמן ד:): אינו חייב אלא על העלם טומאה ^(ט.). חיובי מאי נינהו יציאות. למאז יליאות קתני דמשמע הוצאה, לך ממתנה הי מחיוצי קתני ע"כ יליאות למודייהו ומכריז הוא דהייין, ומשני הכנסות נמי קתני כדהיינו ^(ט.).